
Batalla de Cerignola

Autor:

Data de publicació: 22-07-2021

Batalla de Cerignola

Segona Guerra de Nàpols

Batalla de Cerignola

Batalla de Cerignola

Coord.: 41° 16? 0? N, 15° 54? 0? E / 41.26667°N,15.90000°E / 41.26667; 15.90000

Cerinyola - Fossa Granària

Tipus

batalla

Data

28 d'abril de 1503

Coordenades

41° 16? N, 15° 54? E / 41.27°N,15.9°E / 41.27; 15.9

Lloc

Cerignola (Puglia), Itàlia

Resultat

Victòria hispànica

Bàndols

Regne de França França
Regnes de les Espanyes Regnes de les Espanyes

Comandants en cap

Lluís d'Armagnac†
Chadieu†
Yves d'Allegre
Gonzalo Fernández de Córdoba
Prospero Colonna
Diego de Mendoza
Fabrizio Colonna

Forces

Infanteria lleugera: 3.000
Piquers: 3.000
Cavalleria lleugera: 1.500
Cavalleria pesant: 2.000
Artilleria: 26 peces
Total: 9.500 homes i 26 peces d'artilleria
Infanteria lleugera: 2.000
Ballesters: 2.000
Piquers: 2.500
Cavalleria lleugera: 850
Cavalleria pesant: 800
Arcabussers: 1.000
Artilleria: 13 peces
Total: 9.150 homes i 13 peces d'artilleria

4000
100

La batalla de Cerignola, que va tenir lloc el 28 d'abril de 1503 va ser un enfrontament bèl·lic entre les tropes franceses i catalanes, amb victòria de les segones, durant la Segona Guerra de Nàpols,[1] en el que avui és la ciutat de Cerignola (província de Foggia, Itàlia), aleshores una petita vila sobre un turó i protegida per un fossat i un talús aixecat per les tropes catalanes.

Antecedents

Lluís d'Armagnac, comte de Guisa, duc de Nemours i virrei de Nàpols (des de 1501) comandava les tropes franceses, fonamentalment cavalleria pesant i piquers suïssos, i Gonzalo Fernández de Córdoba, més conegut com el Gran Capità, comandava les tropes catalanes.

Exèrcit català

Les forces catalanes estaven formades majoritàriament per infanteria, composta per arcabussers, ballesters i piquers. La cavalleria era escassa en comparació amb altres exèrcits, i estava formada per cavalleria lleugera i cavalleria pesant. L'artilleria disponible constava d'unes 13 peces disposades en un petit turó que s'alçava després del fossat i el talús (format per la terra extreta al cavar la fossa) que protegien Cerignola.

Els arcabussers, a primera línia, estaven disposats en dos grups d'uns 500 homes cadascun després del talús que seguia al fossat excavat i en diverses trinxeres situades davant de la fossa. Després d'ells, i al centre, s'agrupaven uns 2.500 piquers alemanys. A banda i banda dels piquers s'havien situat dos grups d'uns 2.000 ballesters cadascun. Després d'ells i cap als flancs, es van col·locar els dos grups d'uns 400 elements de cavalleria pesant, comandats per Prospero Colonna i Pedro de Mendoza.

Finalment, al turó en què es trobava l'artilleria, es va situar un grup de 850 homes de la cavalleria lleugera, dirigits per Fabrizio Colonna i Pedro de Pas, tots dos sota comandament immediat del Gran Capità, que tenia des d'allà una visió completa del camp de batalla. La missió de la cavalleria lleugera era evitar que les tropes franceses sorprenguessin a la infanteria catalana en cas d'aconseguir trencar les defenses i travessar el talús.

Per tant, tot i que Gonzalo Fernández de Córdoba s'enfrontava a forces superiors, havia aconseguit molts avantatges estratègics gràcies a la seva acurada preparació de la batalla, ja que havia ocupat la part alta de Cerignola, i atrinxerat els seus soldats en fossats. A més, la seva artilleria estava més ben situada que la francesa.

Exèrcit francès

Les forces franceses seguien mantenint un concepte de batalla gairebé feudal, amb preponderància de les càrregues de cavalleria pesant, i amb un alt nombre de mercenaris (en aquest cas suïssos), però, al mateix temps, comptaven amb més artilleria que els catalans. Aquesta paradoxa seria constant en la primera meitat del segle xvi a tots els exèrcits francesos.

En el cas de Cerignola, les tropes franceses, comandades pel duc de Nemours, s'agrupaven en quatre grans blocs. A l'avantguarda, hi havia la cavalleria pesant, separada en dos grups d'uns 1.000 genets cada un. Es trobava al comandament del mateix duc de Nemours. Després d'ells es van situar 3.000 piquers mercenaris suïssos, comandats per Chadieu. Immediatament després, en un altre gran grup de 3.000 homes, es va situar la infanteria gascona. Al capdavant de la infanteria es van situar les 26 peces d'artilleria que disposaven. Finalment, la cavalleria lleugera, comandada per Yves d'Allegre, esperava orientada cap al flanc esquerre en el sentit d'avanç de les tropes.

Batalla

Una de les característiques més sorprenents de la batalla, va ser l'extrema rapidesa amb què es va desenvolupar. Des de la primera càrrega francesa fins a la rendició va transcórrer una hora.

El Gran Capità, coneixedor de l'entusiasme dels francesos per les càrregues de cavalleria, va idear un estratagema que consistia a provocar una càrrega i atreure la cavalleria francesa fins a l'abast de l'artilleria i els arcabussers catalans, per provocar des del primer moment a l'enemic el més gran dany possible amb el menor cost. D'aquesta manera, quan la tarda començava a caure, la cavalleria catalana va sortir a camp obert i va simular una càrrega contra els francesos.

Després d'una breu escaramussa, els catalans van fingir la retirada, perseguits per la cavalleria pesant francesa, que abans d'arribar al fossat i el talús, es va trobar inesperadament amb les trinxeres d'avantguarda on s'amagaven part dels arcabussers, que immediatament van obrir foc, com va fer també l'artilleria. Això va provocar un retrocés momentani de la cavalleria francesa, que es va llançar llavors en paral·lel al talús i cap a l'esquerra, tractant de buscar una via d'entrada als parapets del flanc dret català. Durant aquest recorregut, la cavalleria francesa va ser destrossada pel foc dels arcabussers catalans, que va matar també al duc de Nemours.

Tot l'exèrcit francès es va llançar llavors a la batalla, emplaçant la seva artilleria a l'avantguarda de la infanteria, i disposant els tres grans blocs restants en posició diagonal respecte al fossat i al talús que protegien a les tropes catalanes.

En plena batalla, l'artilleria catalana va quedar inutilitzada a l'explotar accidentalment tota la pólvora.

La infanteria francesa va entaular combat llavors amb les tropes catalanes, però van ser delmats pel foc incessant dels arcabussers. El cap dels piquers suïssos, Chadieu, va caure també mort. Quan la proximitat de la infanteria francesa va ser massa perillosa per als arcabussers, el general català els va ordenar retirar-se a la vegada que ordenava avançar als piquers alemanys, que es van enfrontar en combat tancat als suïssos i gascons i finalment els van rebutjar.

Per acabar, i davant el desastre francès, el Gran Capità va ordenar a totes les seves tropes abandonar les posicions defensives i llançar l'atac. La infanteria francesa va ser envoltada llavors pels ballesters, arcabussers i per la cavalleria pesant catalana, patint un gran nombre de baixes. La cavalleria lleugera catalana es va llançar al seu torn contra la cavalleria lleugera francesa, al comandament d'Yves d'Allegre, que es va veure obligat a fugir. Davant d'aquesta circumstància, la cavalleria lleugera catalana també va carregar contra la infanteria francesa. Les tropes franceses van acabar per rendir-se.

Conseqüències

La derrota francesa a Cerignola, juntament amb la Batalla de Seminara que havia tingut lloc la setmana anterior, en què les tropes catalanes de Fernando de Andrade i Hug de Cardona havien vençut a l'exèrcit francès de Bérault Stuart d'Aubigny a Calàbria, va suposar un gir a la situació de la guerra a Nàpols: a partir d'aquell moment serien les forces catalanes les que prenguessin la iniciativa en el transcurs de la guerra, fent retrocedir els francesos cap al nord, acabant amb la batalla de Garigliano (1503).

Des del punt de vista militar va suposar una revolució en les tàctiques de batalla, i establiria algunes de les bases de la guerra moderna. Per primera vegada en la història, una infanteria proveïda d'arcabussos va aconseguir derrotar la cavalleria en camp obert. La batalla de Cerignola marca l'inici de l'era de la infanteria, que es mantindria com la força preponderant en qualsevol exèrcit europeu durant més de quatre segles, fins ben entrada la Primera Guerra Mundial.

A més a més, el Gran Capità va demostrar una vegada més que un exèrcit format per unitats més petites i independents proporcionava una mobilitat que suposava un avantatge determinant en batalla al costat dels exèrcits agrupats en blocs més nombrosos, com el comandat en aquella ocasió pel duc de Nemours. Tot i que fins llavors els exèrcits catalans, com els de les altres potències europees, estaven basats en l'ús massiu de la cavalleria, aquesta nova infanteria estava estructurada en unitats creades pel Gran Capità i anomenades 'coroneles' que, una vegada provada la seva gran eficàcia en batalla, serien la llavor dels célebres terços catalans durant les dècades següents.

Referències

?

Lanning, Michael Lee. Battle 100: The Stories Behind History's Most Influential Battles (en anglès). Sourcebooks, 2005, p. 229. ISBN 1402224753.

Vegeu també

El Gran Capitán
Fer xerinola
Lluminàries de la victòria

Guerres d'Itàlia (1494-1559)

Guerra de 1494-1498

Rapallo (1494) · Seminara (1495) · Fornovo (1495)

Guerra de 1499-1504

Forlì (1499) · Novara (1500) · Capua (1501) · Seminara (1502) · Ruvo (1503) · Barletta (1503) · Seminara (1503) · Cerignola (1503) · Garellano (1503)

Lliga de Cambrai (1508-1516)

Cadore (1508) · Casaloldo (1509) · Agnadello (1509) · Pàdua (1509) · Polesella (1509) · Monselice (1509) · Mirandola (1510) · Treviso (1511) · Brescia (1512) · Val Vestino (1510) · Ravenna (1512) · Navarra (1512) · Saint Mathieu (1512) · Novara (1513) · Guinegate (1513) · Dijon (1513) · Flodden Field (1513) · Vicenza (1513) · Marignano (1515) · Urbino (1517)

Guerra de 1521–1526

Pamplona (1521) · Noain (1521) · Mézières (1521) · Tournai (1521) · Val Vestino (1521) · 1r Parma (1521) · Vaprio d'Adda (1521) · 2n Parma (1521) · Bicocca (1522) · Gènova (1522) · Sesia (1524) · Marsella (1524) · Pavia (1525)

Lliga de Cognac (1526-1530)

Governolo (1526) · Roma (1527) · Pavia (1527) · Melfi (1528) · Catanzaro (1528) · Nàpols (1528) · Aversa (1528) · Landriano (1529) · Florència (1529) · Monopoli (1529) · Gavinana (1530)

Guerra de 1535-1538

-

Guerra de 1542-1546

Perpinyà (1542) · Muros (1543) · Niça (1543) · Cadaqués i Palamós (1543) · Düren (1543) · Landrecies (1543) · Ceresole (1544) · Serravalle (1544) · Saint Dizier (1544) · Lagny-sur-Marne (1544) · Montreuil (1544) · Boulogne (1544) · Solent (1545) · Wight (1545) · Bonchurch (1545) · Beachy Head (1545)

Guerra de 1551-1559

Trípoli (1551) · Mirandola (1551) · Metz (1552) · Ponza (1552) · Còrsega (1553) · Marciano (1554) · Renty (1554) · Sant Quintí (1557) · Calais (1558) · Thionville (1558) · Gravelines (1558)

Vegeu també: Pau de Cateau-Cambrésis (1559) · Itàlia espanyola · Guerres de religió a França (1560-1598)

Registres d'autoritat

LCCN: sh2007007846

Bases d'informació

GEC: 0017086